

Araştırma Makalesi
10.34108/eujsh.1591939

Künye:

Cilt: 34(3)

Yıl: 2025

Sayfa: 507-517

 Ayşenur ÖZGÜNSEVEN ÇAĞ^{a*}

 Gülbin ÖZÇELİKAY^b

^aÖğr. Gör., Lokman Hekim
Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi,
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı,
Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü

aysenur.cag@lokmanhekim.edu.tr

^bProf. Dr., Ankara Üniversitesi,
Gulbin.Ozcelikay@ankara.edu.tr

* Sorumlu Yazar

Geliş Tarihi: 27/11/2024

Kabul Tarihi: 21/11/2025

Atıf:

Özgünseven Çağ, A., Özçelikay, G.
Toplum Eczacılarının Finansal
Okuryazarlık ve Finansal Risk
Toleransı Analizi. *Sağlık Bilimleri
Dergisi*, 2025;34(3):507-517.
[https://doi.org/10.34108/eujsh.
1591939](https://doi.org/10.34108/eujsh.1591939)

Screened by

 iThenticate®
for Authors & Researchers

Except where otherwise noted, content
in this article is licensed under a
Creative Commons 4.0 International
license. Icons by Font Awesome.

Toplum Eczacılarının Finansal Okuryazarlık ve Finansal Risk Toleransı Analizi

Öz

Bu araştırma, toplum eczacıları arasında finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı düzeylerini değerlendirmektedir. Çalışmada, veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Eczacıların finansal risk toleransını belirlemek için Grable ve Lytton'un (1999) geliştirdiği 13 soruluk, finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek için ise Durmuşkaya ve Kavas'ın (2018) hazırladığı 25 soruluk ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizi IBM SPSS Statistics 27 programı kullanılarak gerçekleştirilmiş; normallik, bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, erkek eczacıların finansal okuryazarlık ve risk toleransı puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu, yaş ilerledikçe finansal okuryazarlık seviyelerinin arttığı, ancak finansal risk toleransının yaşa bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Ayrıca, mesleki deneyimin finansal okuryazarlık üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu, ancak finansal risk toleransı üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur. Bu bulgular, eczacıların finansal davranışlarının anlaşılmasına katkı sağlamakta ve finansal eğitim programlarının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Eczacılar, finansal okuryazarlık, finansal risk toleransı, sağlık personeli, toplum eczacıları.

Financial Literacy and Financial Risk Tolerance Analysis of Community Pharmacists

Abstract

This study evaluates the levels of financial literacy and financial risk tolerance among community pharmacists. Data were collected in the study using a survey method. A 13-question scale developed by Grable and Lytton (1999) was used to determine the financial risk tolerance of pharmacists, and a 25-question scale prepared by Durmuşkaya and Kavas (2018) was used to measure financial literacy levels. Data were analyzed using the IBM SPSS Statistics 27 program; normality, independent samples t-test, and ANOVA analyses were performed. According to the results of the study, it was revealed that male pharmacists had higher financial literacy and risk tolerance scores than females, financial literacy levels increased with age, but financial risk tolerance did not show a significant difference depending on age. In addition, it was found that Professional experience had a significant effect on financial literacy, but it did not have an effect on financial risk tolerance. These findings contribute to the understanding of pharmacists' financial behavior and highlight the importance of financial education programs.

Keywords: Pharmacists, financial literacy, financial risk tolerance, health personnel, community pharmacists.

Giriş

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal kararlar alırken gerekli bilgi, beceri ve tutumları ifade eder. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından tanımlandığı üzere, sağlıklı finansal kararlar almak ve bireysel finansal refaha ulaşmak için bu yetkinliklerin bir kombinasyonu gereklidir.¹ Finansal okuryazarlık düzeyleri yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi çeşitli faktörlerle ilişkilidir ve bu düzeylerin düşük olması bireylerin finansal ürünler ve hizmetler hakkında bilinçli kararlar almasını engelleyebilir.^{2,3} Finansal karar verme sürecine etki eden çok sayıda davranışsal değişken bulunmaktadır. Risk toleransı ve finansal okuryazarlık kavramları da bu değişkenlerden olup finansal davranışların şekillenmesinde önemlidir.² Bu bağlamda, “bir eczacının sahip ve mesul müdürlüğünde, kanundaki gerekliliklere göre açılmış sağlık hizmeti sunan sağlık kuruluşu”⁴ olarak tanımlanan serbest eczanelerin (toplum eczanelerinin) kuruluşu, işletilmesi ve devamlılığının sağlanmasında hem ticari hem de mesleki sorumlulukları bulunan toplum eczacılarının finansal okuryazarlık ve risk toleransı düzeylerinin belirlenmesi bireysel ve mesleki anlamda önemli sonuçlar doğurabilir. Eczacılar hem kendi finansal refahlarını sağlamak hem de hastalarına finansal kararlar konusunda rehberlik etmek için bu konularda bilgi sahibi olmalıdır. Dolayısıyla finansal bilgi ve bu bilginin yönetimi aynı zamanda bir işletme olan eczaneler için önemlidir. Literatürde birçok meslek grubuna yönelik finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı çalışmaları bulunmaktadır.⁵⁻¹⁰ Dewi ve ark.’nın Endonezya’daki akademik personelleri kapsayan çalışmasında, finansal okuryazarlığı etkileyen değişkenler incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış ve yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak analiz edilmiştir. Finansal okuryazarlığın birçok değişkene bağlı olarak değişebildiği (finansal farkındalık, finansal davranış, finansal deneyim, finansal beceriler, finansal bilgi, finansal yetenek, finansal hedefler ve finansal kararlar) tespit edilmiştir.⁵ Kılıçarslan ve Okka’nın ticaret borsalarını kapsayan çalışmasında finansal risk toleransı incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış ve veriler IBM SPSS Statistics 26 programında çeşitli parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel testler ile analiz edilmiştir. Ticaret borsalarının finansal risk tolerans düzeylerinin orta seviyede olduğu bulunmuştur.⁶ Akca ve arkadaşlarının Kırıkkale ilindeki sağlık kurumlarının maliyet departmanlarında çalışan personeli kapsayan çalışmasında finansal bilgi düzeyi incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmış, veriler SPSS programında parametrik olmayan testler (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis) ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, maliyet departmanlarında çalışan kişilerin asgari düzeyde finansal eğitim almış kişilerden seçilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.⁷ Altan ve Biçer’in Sivas ilindeki Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde çalışan sağlık personelinin kapsayan çalışmasında finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmış, veriler SPSS 22 programı aracılığıyla parametrik olmayan testler (Mann Whitney U, Kruskal Wallis) ve frekans analizleri ile değerlendirilmiştir. Bulgulara göre sağlık çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin orta seviyede olduğu (%60 başarı) ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.⁸ Zulaihati ve arkadaşlarının Endonezya’daki ortaokul öğretmenleri arasında yürüttüğü çalışmada finansal okuryazarlığın finansal davranışlar (tasarruf, alışveriş, kısa ve uzun vadeli planlama) üzerindeki etkisi incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmış, analizler yapısal eşitlik modellemesi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, finansal okuryazarlığın finansal davranışlar üzerinde anlamlı etkisinin olduğu bulunmuştur.⁹ Barla ve Kumar’ın Hindistan’ın Haydarabad kentinde yazılım mühendislerini kapsayan çalışmasında finansal okuryazarlık ve yatırım tutumları incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış, veriler SPSS 20.0 programında ANOVA, korelasyon, çoklu regresyon ve frekans analizleri ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, yatırım öncelikleri, yatırım amaçları, yatırım yollarına dair farkındalık, finansal hizmetlere ilişkin algı ve motivasyon gibi faktörlerin yatırım tutumunu istatistiksel olarak anlamlı biçimde etkilediği bulunmuştur.¹⁰ Ancak, sağlık meslek mensubu olup aynı zamanda bir işletme sahibi olan toplum eczacılarının finansal okuryazarlık ve risk toleransı düzeyleri hakkında sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.^{11,12} Şakar ve Yaman’ın Mersin il merkezinde serbest eczacılar üzerinde yaptığı çalışmada finansal okuryazarlık ile finansal yönetim davranışı arasındaki ilişki incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış, veriler parametrik testler (T testi, Tek Yönlü ANOVA, Post-Hoc Tukey HSD ve Pearson Korelasyon) ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda finansal okuryazarlığın tek başına finansal yönetim davranışlarını belirlemede yeterli olmadığı ortaya konmuştur.¹¹ Berger ve ark.’nın İsviçre’de toplum eczacılarıyla yaptığı çalışmada HCV ilaçları ile tedavinin finansal riskleri ve eczacı tutumları incelenmiştir. Maliyet ve duyarlılık analizleri ile anket yöntem olarak kullanılmıştır. Gelirlerin maliyetleri karşılamaması ve geri ödeme sorunları temel riskler olarak belirlenmiştir. Sağlık sistemlerinin bu hizmeti teşvik edecek stratejiler geliştirmesi gerektiği vurgulanmıştır.¹² Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran özellik ise eczacıların yalnızca finansal okuryazarlık düzeyini değil aynı zamanda finansal risk toleransı düzeylerini araştırmaktır. Bu düzeylerin çeşitli demografik ve ekonomik faktörler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

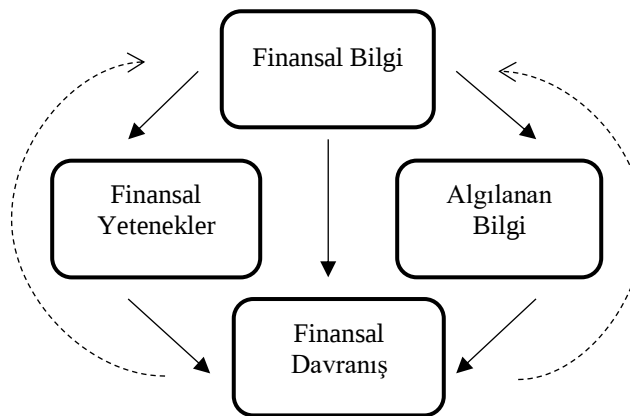
Finansal risk toleransı, bir kişinin finansal kararlar alırken kabul edebileceği belirsizlik miktarını ifade eder. Basitçe açıklanacak olursa, yüksek risk toleransına sahip biri riskli yatırım araçlarını tercih ederken, düşük risk toleransına sahip biri daha güvenli yatırımları seçmektedir. Ancak riskin değerlendirilmesi, bireysel farklılıklar nedeniyle zordur.¹³ Finansal risk toleransı, kişinin bilgi düzeyiyle de ilişkilidir. Grable ve Lytton gerçek finansal risk toleransını ölçebilmek amacıyla çok boyutlu sorular içeren ve finansal risk kavramını etkileyen kişisel deneyimleri göz ardı etmeyen bir ölçek geliştirmişlerdir. Çünkü deneyimsiz veya yatırımlar hakkında fazla bilgi sahibi olmayan kişiler, değerlendirme aracı olarak farklı varlık sınıflarını ve durumları dikkate alabilmektedir.¹⁴

Literatürde karşımıza çıkan riskten kaçınma ifadesi ise finansal belirsizlikle ilgili rahatlık düzeyini ifade etmektedir ve finansal risk toleransının tersidir. Grable ve Lytton'un çalışmalarında yer aldığı gibi kendi işini kuran biri, başkası için çalışmayı tercih eden birine göre daha yüksek risk toleransına sahiptir. Başkası için çalışmayı tercih eden kişinin ise riskten kaçınma düzeyi diğerine göre daha fazladır.³ Bir kişinin risk profili, risk algısı ve risk ihtiyacı; risk toleransını doğrudan etkilemektedir. Bu üç faktörden etkilenen risk toleransı ise risk davranışının oluşumunu sağlamaktadır. Risk profili, insanların riskli finansal seçimleri değerlendirirken dikkate aldıkları parametrelerden oluşmaktadır. Risk algısı, risklerin ciddiyeti ve kabul edilebilirliği hakkında düşünme ve yargılamayı içermektedir.¹⁵ Risk ihtiyacı ise finansal hedeflere ulaşmak için alınması gereken risk düzeyini tanımlamaktadır.^{13,14}

OECD, finansal okuryazarlığı sağlıklı finansal kararlar almak ve bireysel finansal refaha ulaşmak için gerekli olan finansal farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların bir kombinasyonu olarak tanımlamaktadır.¹ Finansal okuryazarlık seviyesindeki artış, daha sağlıklı finansal kararlar alınmasını ve uygun olmayan ürünlerin seçilmesini engelleyerek, borçlanma yapısının iyileşmesini sağlamaktadır. Finansal bilgi düzeyi ve davranışlar; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medyaya erişim olanakları ve yaşanan yer gibi birçok faktörle bağlantılıdır. Malezya'da yapılan bir çalışmaya göre ebeveynlerin eğitim seviyesi de finansal davranışları etkilemektedir. Bu çalışmaya göre ebeveynleri daha yüksek eğitilmiş olan üniversite öğrencilerinin kişisel finans konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları ve daha becerikli oldukları ortaya konmuştur.¹⁶

Bilgi eksikliği, kişilerin ideal riski almalarını engelleyen başlıca durumdur ve finansal bilgi düzeyinin ölçülmesi finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi ile mümkündür. Yüksek finansal okuryazarlık, bilinçli harcamalar yapılmasını ve toplumun tasarruf eğilimini artırmaktadır.¹⁷ Devletler, bireylerin finansal okuryazarlığını artırmak için eğitim girişimlerinde bulunmakta, ancak bu tek başına yeterli olmamaktadır. Finansal eğitim programlarının, bireylerin aldıkları kararlar ile finansal okuryazarlık eğitimlerini bağdaştırabilmesi gerekmektedir.¹⁸

Finansal okuryazarlık, bireylerin korunmasının yanı sıra ekonominin sorunsuz işlemesi açısından da önemlidir.¹⁹ Finansal okuryazarlık ölçülürken algılanan bilgi ile gerçek bilginin farklı niteliklere sahip olabileceği tespit edilmiştir ve bu kavramlar arasında mantıksal ilişkileri gösteren bir model geliştirilmiştir. Finansal bilgi, algılanan finansal bilgiye yansımaktadır ve bu da finansal becerileri etkilemektedir. Gerçek finansal davranış; gerçek bilgi, algılanan bilgi ve finansal becerilere bağlıdır. Finansal davranış yoluyla kazanılan deneyim hem gerçek hem de algılanan finansal bilgiyi geri beslemektedir (Şekil 1).²⁰

Şekil 1. Finansal Okuryazarlığın Kavramsal Modeli²⁰

Bir kişinin aldığı doğru kararlar, onun kendi sağlığını yönetmesi ve en uygun hizmete ulaşmasına yardımcı olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı gruplar üzerinde yapılan çalışmalara göre finansal okuryazarlık ve eğitim, sağlık hizmetlerinde verimliliği ve etkinliği artıracak kararlar alınmasına da katkı sağlayabilmektedir.²¹⁻²³ Çünkü sağlık okuryazarlığı ve finansal okuryazarlık bilgileri karar almayı doğrudan etkilemektedir.²¹ Dünya çapında politika yapımcılar sağlıkta artan maliyetlerin doğru yönetimi adına hastalara yönelik finans eğitimlerine ağırlık vermekte ve sağlık hizmetlerinin daha ihtiyaca yönelik olarak yönetilmesini sağlayacak önlemler ve planlar yapmaktadır. Bu durum sağlık hizmetlerine olan talep ve baskının azalmasını sağlamakta ve kaynak yönetimini kolaylaştırmaktadır.²²

Sağlam bir finansal okuryazarlık bilgisi, günlük finansal davranışların (yani harcama ve bütçeleme) yanı sıra tasarruf, yatırım ve borçlanma gibi uzun vadeli finansal kararlar da dahil olmak üzere kişisel para yönetimi konusunda insanlara yardımcı olmaktadır.²⁴ Bu sayede, Tuffour ve arkadaşlarının araştırmasına göre, kişilerin/işletme sahiplerinin finansal refahı etkileyebilecek değişikliklere kendinden emin ve yetkin bir şekilde cevap vermelerini sağlamaktadır.²⁵ Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir çalışmaya göre, finansal okuryazarlık ile emeklilik için tasarruf etme yeteneği arasındaki güçlü bağ, bu duruma örnek verilebilir.²⁶ Özellikle ekonomik oynaklık ve belirsizlik karşısında hem kişisel hem de profesyonel yaşamda finansal yönetim becerileri hayati önem taşımaktadır. Finansal okuryazarlık, bireylerin işlerini etkileyebilecek enflasyon, finansal piyasaların çöküşü, ekonominin faiz oranları vb. gibi genel finansal koşulları analiz etmelerine yardımcı olmaktadır.²⁵

Sağlık sistemlerindeki verimliliği artırmak için benimsenen yaklaşımları literatür taraması yaparak ortaya koyan bir çalışmaya göre, bir sağlık hizmetinin kalitesi ve hasta memnuniyeti, finansal performansla ilişkilidir.²⁷ Dolayısıyla en ulaşılabilir sağlık hizmeti sağlayıcıları arasında bulunan toplum eczacılarının finansal performansı da sağlık hizmetlerinin yönetimi için önemlidir. Aynı zamanda küçük bir işletme sahibi olan toplum eczacılarının finansal bilgisi ve finansal karar verme yetenekleri, iyi bir eczane yönetimi için gereklidir. Finansal okuryazarlık üzerine yapılan çalışmalarda genel olarak finansal okuryazarlık ile iyi finansal karar verme arasındaki ilişkiyi incelemektedir.²⁶ Farklı ülkelere ait finansal eğilimleri inceleyen bir çalışmaya göre finansal okuryazarlık, mikro-girişimcilerin finansal uygulamalarını desteklemekteve finansal okuryazarlıktaki artışgerçekten de finansal davranışı iyileştirmektedir.²⁸

Toplum eczaneleri hem sağlık hizmeti veren hem de ürün (ilaç, gıda takviyesi, medikal cihaz,...) sağlayıcı konumda bulunmaktadır. Bu durum toplum eczacılarının, serbest meslek olarak adlandırabileceğimiz bir konumda yer almasını sağlamaktadır. Çünkü küçük işletme sahiplerinin çoğunluğu serbest meslek sahibi olarak değerlendirilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde serbest meslek mensupları hızla büyüyen bir kesimi temsil etmekle beraber bu kesimin bir kısmı da hem girişimci hem de yönetici rolüyle öne çıkmaktadır.²⁹ Toplum eczacılarında bu kısımda yer almaktadır. Bu durum eczacıyı, eczanesinin varlığını sürdürebilmesi için risklere karşı sorumlu bir hale getirmektedir. Çünkü bireyler, nakit akışı yönetimi, kredi yönetimi, tasarrufve yatırım gibi finansal uygulamaları anlamak için bilgi ve beceri sahibi olmanın yanı sıra mali durumla ilgili kararlarda ihtiyaç duyulan bilgileri toplamak, değerlendirmek ve anlamak için finansal anlayış sahibi de olmalıdır. Finansal karar alan birey beraberinde finansal bir sorumluluk almaya da hazır olmalıdır.²⁶ Finansmanı yönetme yeteneği, küçük ölçekli işletme sahipleri ve serbest meslek sahipleri için önemli bir beceridir. Dolayısıyla, işletmede alınan herhangi bir yönetsel karar işletmenin performansını etkileyebilmektedir. Tuffour ve ark.'nın yaptığı çalışmada küçük ölçekli işletme yöneticilerinin sahip olduğu finansal okuryazarlığın,işletmenin performansını olumlu etkilediği gösterilmekle beraber düşük finansal okuryazarlık seviyesinin iş başarısızlığına yol açtığı sonucu ortaya çıkarılmıştır.²⁵ Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kişilere ait veri seti üzerinde yapılan ampirik bir çalışmaya göre iseküçük işletmelerinfinansal sorunlar (vergiler, pazarlama, finansal beceriler gibi) nedeniyle başarısız olduğunu gösterilmektedir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık, serbest meslek sahipleri için önemlidir.²⁹ Çünkü yöneticilerin finansla ilgili konulardaki bilgisi daha iyi hale geldikçe daha iyi finansal kararlar alabilmektedirler. Finans hakkında bilgi sahibi olmak sadece bireyler için değil işletmeler için de çok önemlidir. Bu nedenle finansal okuryazarlık, kuruluşların büyümesi, gelişmesi ve bireylerin finansal istikrarı için temel bir araç olarak tanımlanmıştır.²⁵

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma tanımlayıcı ve kesitsel biraraştırmadır. Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Eczacıların finansal risk toleransını ölçmek için Grable ve Lytton'un geliştirdiği 13 soruluk ölçek kullanılmıştır.¹⁴ Bu ölçek, bir yatırımcının riskli kararlar verip vermediğini incelemek için tasarlanmış ve eczacılara yönelik olarak uyarlanmıştır. Sorular, 1 (en az riskli) ile 4 (en riskli) arasında puanlanmış ve toplam risk seviyesi puanları 13 ile 47 arasında değişmektedir.

Eczacıların finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek için Durmuşkaya ve Kavas'ın hazırladığı 25 soruluk ölçek kullanılmıştır.³⁰ Sorulara "Evet", "Hayır" ve "Fikrim Yok" cevapları verilebilmektedir. Yalnızca doğru cevaplar puanlandırılmış, yanlış cevaplar ve "Fikrim Yok" cevapları puanlandırılmamıştır. Katılımcıların puanları 1 ile 25 arasında değişmektedir. Ölçek, temel, orta ve ileri düzey finansal okuryazarlığı ölçmekte olup, Türk Vergi Sistemi, yatırım bilgileri, Türkiye'deki ekonomik durum, kasko ve trafik sigorta bilgileri ile emeklilik sistemi hakkında sorular içermektedir.

Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla "Cronbach's Alfa" kullanılmıştır. Finansal okuryazarlığa ilişkin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alfa) değeri $\alpha=0.67$ olarak nispeten güvenilir bir değerde bulunmuştur. Bu ölçeğe ait diğer bir çalışmada ise Cronbach's Alfa değeri $\alpha=0.76$ olarak bulunmuştur.³¹ Finansal risk toleransına ilişkin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alfa) değeri $\alpha=0.51$ olarak bulunmuş olsa da bu ölçeğe ait diğer çalışmalarda $\alpha=0.68$ ³² ve $\alpha=0.75$ ¹⁴ olarak tespit edilmiştir. Ayrıca tutarlılığı sağlamak için risk toleransı değerlendirme endeksinin 0.5 ile 0.8 aralığında bir güvenilirlik katsayısı üretmesi gerektiği önerilmiştir.¹⁴

İstatistiksel Analiz

Verileri değerlendirmek için IBM SPSS Statistics 27 paket programı kullanılmıştır. Normallik incelemesinde, Finansal Okuryazarlık için çarpıklık katsayısı (Skewness) -0.1 ve basıklık katsayısı (Kurtosis) -0.07 olarak bulunmuştur. Finansal Risk İştahı için ise çarpıklık katsayısı -0.77 ve basıklık katsayısı 0.17 olarak tespit edilmiştir. Tabachnich'e göre, çarpıklık ve basıklık katsayıları -1.5 ile +1.5 aralığında ise veriler normal dağılmaktadır.³³ Bu bulgulara göre, verilerimiz normal dağılım göstermektedir.

Çalışmada, eczacıların finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı düzeylerinin demografik veriler üzerindeki etkilerini incelemek için bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış, anlamlı bulunan sonuçlar için ise post-hoc analizler (Tukey HSD) gerçekleştirilmiştir. Varyans homojenliği varsayımı, Levene Testi sonuçlarına göre her iki analiz için de sağlanmıştır ($p>0.05$). Araştırma örneklemini toplum eczanesindeki eczacılardan oluşmaktadır ve kolayda örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın yapıldığı dönemde Türkiye'deki toplum eczanesi sayısı 28.465' dir.³⁴ Evren büyüklüğü 25.000 ile 50.000 arasında olan çalışmanın örneklem büyüklüğü; örneklem çapı, 0.10 örnekleme hatası ve 0.5 gerçekleşme olasılığı ile hesaplanarak en az 96 kişi olarak belirlenmiştir. Çalışmaya 126 eczacı katılmıştır. Bu çalışmada yapılacak analizlerde anlamlılık düzeyi (α) 0.05 olarak alınmıştır.

Araştırmanın verileri, yukarıda bahsedilen ölçeklerdeki soruların çevrimiçi platforma aktarılması ve Google Forms üzerinden oluşturulmuş link aracılığıyla sadece toplum eczacılarının olduğu sosyal medya gruplarında paylaşılmasıyla elde edilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada, eczacıların finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı düzeyleri çeşitli demografik ve ekonomik faktörler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, eczacıların ortalama finansal okuryazarlık puanı 18 (SD = 3.32) olarak belirlenmiştir. Aynı şekilde, ortalama finansal risk toleransı puanı ise 28 (SD = 4.32) olarak tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Finansal Okuryazarlık Puanı ve Finansal Risk Toleransı Puanı için Genel Sonuçlar

	Katılımcı Sayısı (N)	Minimum (Min)	Maksimum (Max)	Ortalama (Mean)	Standart Sapma (SD)
Finansal Okuryazarlık Puanı	126	9.00	24.00	17.8016	3.31547
Finansal Risk Toleransı Puanı	126	16.00	38.00	27.5794	4.32176

Sorgulanan demografik faktörler arasında yer alan internet bankacılığı kullanımı ile ilgili olarak, çalışmaya katılan tüm eczacıların internet bankacılığı kullandığını ifade ettiği belirlenmiştir. Bu sonuç, internet bankacılığının eczacılar arasında dijital finansal hizmetlere erişimde oldukça yaygın ve benimsenmiş olduğunu göstermektedir. Bu örnekleme ilişkin betimsel analizler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgilerine ve Ekonomik Faktörlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)		Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	79	62.7	Ekonomi-Finans Eğitimi Alma	Evet	19	15.1
	Erkek	47	37.3		Hayır	107	84.9
Bireysel Emekliliğe	Evet	88	69.8	Eğitim Durumu	Lisans	98	77.8

Dahil Olma Durumu								
	Hayır	38	30.2		Lisansüstü	28	22.2	
Eczanenin Konumu	Reçete Kaynağına Yakın Eczane	59	46.8	Kredi Kartı Sayısı	Yok ve 1-2	42	33.3	
	Semt Eczanesi	42	33.3		3-4	43	34.1	
	Cadde Üzeri Eczanesi	25	19.8		4 ve üstü	41	32.5	
Yaş Aralıkları	23-29	18	14.3	Gelir (Aylık) *	Bilgisi	30.000'den az	10	7.9
	30-36	36	28.6			30.001-45.000	23	18.3
	37-43	34	27.0			45.001-60.000	27	21.4
	44-50	15	11.9			60.001-75.000	21	16.7
	50 üstü	23	18.3			75.001-90.000	13	10.3
						90.001'den fazla	32	25.4
Meslekte Geçirilen Süre	1-10	49	38.9					
	11-20	39	3.0					
	21-30	20	15.9					
	31-40 ve üstü	18	14.3					

* Bu çalışmanın gerçekleştirildiği Eylül-Ekim 2023 tarihlerinde, net asgari ücret 11.402 Türk lirası olarak belirlenmiştir.³⁵

Finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal risk toleransının; cinsiyet, eğitim durumu, bireysel emeklilik ve ekonomi-finans eğitimi alma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Bağımsız Gruplar t Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	SD	t	df	p	Cohen's d
Finansal Okuryazarlık Puanı	Kadın	79	16.9241	3.38463	-4.355	115.370	<0.001	-0,75
	Erkek	47	19.2766	2.62680				
Finansal Risk Toleransı Puanı	Kadın	79	26.7468	4.20765	-2.884	124	0.005	-0,53
	Erkek	47	28.9787	4.18844				

Eczacıların cinsiyetlerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal risk toleransları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, erkek eczacıların finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı puanı ortalamalarının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu analiz sonuçlarına göre, eczacıların eğitim durumu, ekonomi-finans konularında eğitim alıp almama durumu ve bireysel emeklilik sistemine dahil olup olmadırurumu, finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal risk toleransları üzerinde anlamlı bir etki göstermemektedir ($p>0.05$).

Bağımlı değişkenler finansal risk toleransı ve finansal okuryazarlık puanları olacak şekilde eczacıların; yaş, meslekte geçirilen süre, eczanenin konumu, gelir durumu ve kredi kartı sayılarına göre karşılaştırılması tek yönlü varyans analizi (ANOVA) (Tablo 4)ile incelenmiştir.

Tablo 4. Finansal Risk Toleransı ve Finansal Okuryazarlık puanlarına göre eczacıların yaşlarının ve meslekte geçirdikleri sürelerin anlamlılık değerlendirilmesi

			Kareler Toplamı (SS)	df	Ortalama Kare (MS)	F	p	Eta kare (η^2)
Yaş	Finansal okuryazarlık puanı	Gruplar arası	133.302	4	33.326	3.250	0.014	0,09
		Gruplar içi	1240.737	121	10.254			
		Toplam	1374.040	125				
Meslekte Geçirilen Süre	Finansal okuryazarlık puanı	Gruplar arası	95.504	3	31.835	3.038	0.032	0,4
		Gruplar içi	1278.536	122	10.480			
		Toplam	1374.040	125				

Yapılan analizler sonucunda finansal okuryazarlık düzeyi puanları ve finansal risk toleransı puanları eczanelerin konumlarına, gelir durumları ve kredi kartı sayıları bakımından anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Finansal risk toleransı puanları yaş gruplarına ve meslekte geçirilen sürelerle göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0.05$). Eczacıların finansal okuryazarlık puanları (bağımlı değişken), yaş gruplarına göre ve meslekte geçirdikleri sürelerle göre anlamlı bir şekilde değişmektedir ($p<0.05$).

Anlamlı bulunan sonuçlara yönelik çoklu karşılaştırmalar için post-hoc analizler gerçekleştirilmiştir. Tukey HSD testi kullanılarak yapılan post-hoc analizler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Finansal Okuryazarlık Puanına Göre Eczacıların Yaşlarının ve Meslekte Geçirdikleri Sürelerin Çoklu Karşılaştırılması

Yaş	(I) Yaş Grupları	(J) Yaş Grupları	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata (SE)	p
23-29		30-36	-2.41667	0.92439	0.074
		37-43	-3.12418*	0.93341	0.009
		44-50	-1.38889	1.11950	0.728
		50 üstü	-2.69324	1.00772	0.064
30-36		37-43	-.70752	0.76578	0.887
		44-50	1.02778	0.98409	0.834
		50 üstü	-.27657	0.85479	0.998
37-43		44-50	1.73529	0.99257	0.409
		50 üstü	.43095	0.86453	0.987
44-50		50 üstü	-1.30435	1.06275	0.735
Meslekte Geçirilen Süre	(I) Meslekte Geçirilen Süre	(J) Meslekte Geçirilen Süre	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata (SE)	p
1-10		11-20	-1.86185*	0.69468	0.041
		21-30	.11122	0.85899	0.999
		31-40 ve üstü	-1.27211	0.89224	0.486
11-20		21-30	1.97308	0.89034	0.125
		31-40 ve üstü	.58974	0.92246	0.919
21-30		31-40 ve üstü	-1.38333	1.05176	0.555

Finansal okuryazarlık düzeyleri puanlarına göre, 23-29 yaş arası eczacılar ile 37-43 yaş arasındaki eczacılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$). Bu sonuçlara göre, 37-43 yaş arası eczacıların finansal okuryazarlık düzeylerinin, 23-29 yaş arası eczacılardan daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyleri puanlarına göre meslekte geçirdiği süre 1-10 yıl olan eczacılar ile 11-20 yıl olan eczacılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$). Bu bulgulara göre, 11-20 yıllık mesleki tecrübeye sahip eczacıların finansal okuryazarlık düzeylerinin, 1-10 yıllık mesleki tecrübeye sahip eczacılardan daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Tartışma

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre erkek eczacıların finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, literatürdeki araştırmalarla da tutarlıdır.³⁶⁻³⁹ Ancak literatürde cinsiyetin finansal riskten kaçınma üzerinde ve finansal okuryazarlık seviyesi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirten çalışmalarda bulunmaktadır.⁴⁰

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre eczacıların finansal okuryazarlık düzeylerinin yaş ilerledikçe yükseldiği tespit edilmiştir. Bu bulgu yaşı, finansal bilgi üzerinde doğru orantılı olarak bir artış sağladığını tespit eden çalışmalarla uyusmaktadır.^{36,37} Çalışmamızda finansal risk toleransının yaş ile anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu bulguyaşı riskten kaçınma üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını tespit edildiği çalışmalarla uyusmaktadır.⁴⁰ Finansal risk toleransının yaş ile beraber arttığını ifade eden çalışmalarda bulunmakla³⁷ beraber gençlerin daha yüksek risk toleransına sahip olduğunu belirten⁴¹ ve yaş ilerledikçe finansal risk toleransının azaldığını ifade eden çalışmalarda bulunmaktadır.³⁸ Finansal risk toleransı puanlarının 65 yaşına kadar yaşla birlikte arttığı, ardından azalma eğilimi gösterdiği belirtilmiştir.³⁶ Bütün bu durumlar yaşı, finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı

üzerinde karmaşık bir etkisi olduğunu göstermektedir. Çalışmada eczacıların meslekte geçirdikleri sürenin, mesleki tecrübelerinin arttıkça finansal okuryazarlığında arttığı tespit edilmiştir. Ancak, meslekte geçirilen sürenin finansal risk toleransı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Çalışmaya katılan eczacıların %22'si lisansüstü eğitimi almış ve sadece %15'i ekonomi/finans konularında ayrıca bir eğitim almıştır. Bu çalışmada eczacılık alanında lisansüstü eğitiminve ekonomi/finans eğitimi almanın finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı puanlarında bir değişiklik yaratmadığı tespit edilmiştir. Literatürde ise eğitim seviyesi yükseldikçe finansal risk alma olasılığının ve finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.^{36,37,40} Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça sağlık hizmetlerinin bilinçli kullanımı da artmaktadır. Bu durum sağlık hizmetlerine olan talebin ihtiyaca yönelik hareket etmesini sağlayabilmektedir. Sağlık hizmetlerine olan gereksiz talepler azalırken, gerekli talepler artmakta ve bu durum sağlık sistemlerinin teknik verimliliğini olumlu olarak etkilemektedir.²³

Elde edilen bulgulara göre bireysel emeklilik sistemine dahil olup olmama durumunun finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal risk toleransı üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur. Sağlık çalışanları üzerinde yapılan benzer bir çalışmada ise finansal bilgi düzeyinin iyi olmasının bireysel emeklilik sistemine katılımı artırdığı görülmektedir.⁸ Finansal okuryazarlık düzeyi puanları ve finansal risk toleransı puanları, kredi kartı sayıları bakımından bir farklılık oluşturmaya da eczacıların yarısından fazlası 3 ve üstü sayıda kredi kartı kullanmaktadır. Eczacıların tamamı da internet bankacılığı hizmetleri kullanmaktadır. Bu durum eczacıların ekonomik araçları aktif olarak kullandıklarını göstermektedir.

Eczacıların aylık net gelir durumları ve eczane konumları, finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Ancak literatürde gelir ve varlık seviyelerinin finansal risk toleransını artırdığına dair birçok bulgu bulunmaktadır.^{36-38,42}

Finansal okuryazarlık düzeylerinin hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde düşük olduğu ve bu konuda yeterli eğitim verilmediği belirlenmiştir.⁴³ Sağlık yöneticileri ve finansal departmanlarda görevli sağlık çalışanları üzerinde yapılan bir çalışmada, katılımcıların büyük çoğunluğunun finansal yönetim konusunda eğitim almadığı ve kendilerini bu konuda yetersiz hissettikleri tespit edilmiştir.⁷ Mezunlarının yönetici pozisyonunda çalışması muhtemel olan mesleklerdeki öğrencilerin de finansal konularda yeterli düzeyde bilgiyle yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu konularda yeterli alt yapı olmadan başarılı bir işletme yönetimi de mümkün olmamaktadır. Özellikle çeşitli sağlık kurumlarının, eczanelerin veya ilaç şirketlerinin yönetiminden sorumlu olabilecek bir meslek olan eczacılık için de finansal bilgi, iyi bir yönetim için gereklidir.⁴⁴

Günümüzde ekonominin birçok belirsizlik içermesi ve enflasyon ortamı insanların gelirleri ve giderleri konusunda endişeye neden olabilmektedir. Bu durum kişilerin finansal risk toleranslarını da değiştirmektedir. Sosyoekonomik ortamlar risk toleransını etkilemekte, demografik ve ekonomik özellikler risk toleransını şekillendirmektedir. Gelir belirsizliği ise daha düşük risk toleransı seviyeleri ile ilişkilidir.⁴²

Sonuç

Bu çalışmanın bulguları eczacıların finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı düzeylerinin çeşitli demografik ve ekonomik faktörlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, mevcut literatürdeki bulguların bir kısmıyla uyumlu bulunmuştur. Bu çalışma eczacıların finansal davranışlarının anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Toplum eczacıları birinci basamak sağlık hizmeti sunucusu olmalarının yanı sıra küçük bir işletmeninde sahibi ve yöneticisi konumundadırlar. Bu durum finansal bilgi anlamında donanımlı olma ihtiyacını doğurmaktadır. Finansal konularda bilgi sahibi olmak tecrübe ve yaşla ilişkili olsa da ekonomik dalgalanmaların olduğu günümüzde alınacak finansal kararların isabetli olması beklenmektedir. Toplum eczacılarının bu bilgilere sahip olarak mezun olmaları veya mezuniyet sonrası eğitimlerle bu konuda desteklenmeleri gerekmektedir. Böyle bir eğitim sayesinde eczacılar daha sağlıklı finansal davranışlar ortaya koyabilmektedir. Çünkü finansal bilgi ile davranış arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır.⁴⁵ Gelecek araştırmalarda, daha geniş örneklem grupları üzerinde benzer analizlerin yapılması ve finansal eğitim programlarının etkisinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: -

Beyanlar:

1. Etik Komite Onayı: Bu çalışma için Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulundan (Tarih: 13.07.23, Sayı: 12/101) onay alınmıştır.

2. Bilgilendirilmiş Onam: Çevrimiçi ankete katılan katılımcılardan, anket üzerinden yazılı onam alınmıştır.

3. Yazar Katkıları: Fikir-GÖ; Tasarım-GÖ, AÇ; Denetleme-GÖ; Kaynaklar-AÇ; Malzemeler-GÖ, AÇ; Veri toplanması ve/veya işlenmesi-AÇ; Analiz ve/veya yorum-GÖ, AÇ; Literatür taraması-AÇ; Yazıyı yazan-AÇ; Eleştirel inceleme-GÖ.

4. Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

5. Finansal Destek: Bu araştırma herhangi bir finansman kuruluşundan/sektörden destek almamıştır.

6. Üretken Yapay Zeka Beyanı: Çalışmanın hiçbir safhasında yapay zeka araçlarından faydalanılmamıştır.

7. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları:

KAYNAKLAR

1. OECD. *OECD/INFE 2023 International Survey of Adult Financial Literacy*; 2023. Erişim tarihi 21 Temmuz 2024. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-infe-2023-international-survey-of-adult-financial-literacy_56003a32-en.html.
2. Puneet B. Relationship between financial literacy and investment behavior of salaried individuals. *J Bus Manag Soc Sci Res*. 2014;3(5):82-87.
3. Kenneth N R, Kraten M, Sheikh A. Incorporating financial risk tolerance research in to the financial planning process. *J Financ Plan*. 2016;29(10):54-61.
4. Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete. *Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik*. 12 Nisan 2014; 28970:26. Erişim tarihi 21 Temmuz 2024. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/04/20140412-14.htm>.
5. Dewi VI, Febrian E, Effendi N, Anwar M, Nidar SR. Financial literacy and its variables: The evidence from Indonesia. *Economics&Sociology*. 2020;13(3):133-154. doi:10.14254/2071-789X.2020/13-3/9.
6. Kılıçarslan A, Okka O. Türk ticaret borsalarında finansal risk toleransı. *İzmir Yönetim Derg*. 2021;2(1):19-37.
7. Akca N, Işık O, Sönmez S. Kırıkkale ilindeki sağlık kurumlarının finans ve maliyet departmanlarında çalışanların finansal bilgi düzeyleri. *Sağl Perform Kalite Derg*. 2014;8(2):121-145.
8. Altan F, Biçer EB. Sağlık bakanlığına bağlı hastanelerde çalışan sağlık personelinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas ili örneği. *Bus Manag Stud Int J*. 2017;5(2):481-499. doi:10.15295/bmij. v5i2.130.
9. Zulaihati S, Susanti S, Widyastuti U. Teachers' financial literacy: Does it impact on financial behaviour? *Manag Sci Lett*. 2020;10(3): 653-658.doi: 10.5267/j.msl.2019.9.014.
10. Barla S, Kumar R. Financial literacy and investment attitudes of software engineers: A study. *Think India J*. 2019;22(4):2405-2418.
11. Şakar T, Yaman K. Mersin ilinde serbest eczacıların finansal okuryazarlık ile finansal yönetim davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mersin Univ Sağlık Bilim Derg*. 2024;17(2):289-300. doi:10.26559/mersinsbd. 1425590.
12. Berger J, Bourdin A, Pires F, Backes C, Perraudin C, Bugnon O. Improving patient Access to hepatitis C antiviral medicines in Switzerland: Understanding the financial risks for community pharmacies. *J Eval Clin Pract*. 2019;25(3):476-481. doi:10.1111/jep.13081.
13. Nobre LHN, Grable JE. The role of risk profiles and risk tolerance in shaping client investment decisions. *J Financ Serv Prof*. 2015;69(3):18-21.
14. Grable J, Lytton RH. Financial risk tolerance revisited. *Financ Serv Rev*. 1999;8(3):163-181. doi:10.1016/S1057-0810(99)00041-4.

15. Wachinger G, Renn O, Begg C, Kuhlicke C. Therisk perception paradox—implications for governance and communication of natural hazards. *Risk Analysis*. 2013;33(6):1049-1065. doi:10.1111/j.1539-6924.2012.01942.x.
16. Yong HNA, Tan KL. The influence of financial literacy towards risk tolerance. *Int J Bus Soc*. 2017;18(3):469-484. doi:10.33736/ijbs.3139.2017.
17. Kavas YB, Erkan MK. Bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık ve finansal risk alma toleransı. *Ekev Akademi Dergisi*. 2022;(89):379-399.
18. İçke BT. Finansal Okuryazarlık. *Beta Yayınları, İstanbul*, 2017, s. 24.
19. Ergün B, Şahin A, Ergin E. Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *J Int Soc Res*. 2014;7(34):847-864.
20. Bozkurt E, Toktaş Y, Altınar A. Türkiye’de Tasarruf ve Finansal Okuryazarlık Üzerine Bir Araştırma. *Elektron Sos Bilim Derg*. 2019;18(72):1580-1605. doi:10.17755/esosder.518727.
21. James BD, Boyle PA, Bennett JS, Bennett DA. The impact of health and financial literacy on decision making in community-based older adults. *Gerontology*. 2012;58(6):531-539. doi:10.1159/000339094.
22. Meyer M. Is financial literacy a determinant of health? *The Patient- Patient-Centered Outcomes Res*. 2017;10(4):381-387. doi:10.1007/s40271-016-0205-9.
23. Konca M, Top M. What predicts the technical efficiency in health care systems of OECD countries? A two-stage DEA approach. *Int J Healthc Manag*. 2023;16(1):104-119. doi:10.1080/20479700.2022.2077510.
24. Koskelainen T, Kalmi P, Scornavacca E, Vartiainen T. Financial literacy in the digital age—A research agenda. *J Consum Aff*. 2023;57(1):507-528. doi:10.1111/joca.12510.
25. Tuffour JK, Amoako AA, Amartei EO. Assessing the effect of financial literacy among managers on the performance of small-scale enter prises. *Glob Bus Rev*. 2022;23(5):1200-1217. doi:10.1177/097215091989975 3.
26. Lusardi A, Mitchell OS. The economic importance of financial literacy: The oryan devidence. *Am Econ J.: J EconLit*. 2014;52(1):5-44. doi: 10.1257/jel.52.1.5.
27. Walters JK, Sharma A, Malica E, Harrison R. Supporting efficiency improvement in public health systems: a rapidevidence synthesis. *BMC Health Serv Res*. 2022;22(1):293. doi:10.1186/s12913-022-07694-z.
28. Grohmann A, Klühs T, Menkhoff L. Does financial literacy improve financial inclusion? Cross country evidence. *World Dev*. 2018; 111:84-96. doi: 10.1016/j.worlddev.2018.06.020.
29. Struckell EM, Patel PC, Ojha D, Oghazi P. Financial literacy and self employment – The moderating effect of genderandrace. *J Bus Res*. 2022; 139:639-653. doi: 10.1016/j.jbusres.2021.10.003.
30. Durmuşkaya S, Kavas Y. Akademik gelişim ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin tespiti üzerine bir araştırma. *Yönetim Ekonomi Derg*. 2018;25(3):925-939. doi:10.18657/yonveek.441375.
31. Paylan MA, Kavas YB. Kümeleme analizi ile finansal okuryazarlık ve irrasyonel satın alma davranışlarına yönelik bir araştırma. *Muhasebe- Organizasyon-Pazarlama*. Ankara: Gazi Kitabevi; 2021:369-391.
32. Kavas YB, Tunçer E, Çoban MN, ve Erkan MK. Duygusal yeme bozukluklarının ve vücut kütle indeksinin finansal risk alma davranışları üzerine etkisi. *Abant Sos Bilim Derg*. 2022;22(2):432-449. doi:10.11616/asbi.1088097.
33. Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. *Using Multivariate Statistics*. 6.baskı. Boston, MA: Pearson;2013:497-516.
34. Türk Eczacıları Birliği. *Sağlığa Yol Açan Eczacılık*. 1.baskı. Ankara: Türk Eczacıları Birliği Yayınları; 2022:10-11.
35. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. 2023 Yılı İkinci Altı Ay İçin Yeni Asgari Ücret 11 Bin 402 TL Olarak Belirlendi; 2023. Erişim tarihi 21 Temmuz 2024. <https://www.csgeb.gov.tr/haberler/2023-yili-ikinci-alti-ay-icin-yeni-asgari-ucet-11-bin-402-tl-olarak-belirlendi/>.
36. Grable JE, Rabbani A. The moderating effect of financial knowledge on financial risk tolerance. *J Risk Financ Manag*. 2023;16(2):137. doi:10.3390/jrfm16020137.
37. Bayar Y, Sezgin HF, Öztürk ÖF, Şaşmaz MÜ. Financial literacy and financial risk tolerance of individual investors: Multi nomial logistic regression approach. *Sage Open*. 2020;10(3):215824402094571. doi:10.1177/2158244020945717.
38. Mishra M, Mishra S. Financial risk tolerance among Indian investors: A multiple discriminant modeling of determinants. *Strategic Change*. 2016;25(5):485-500. doi:10.1002/jsc.2075.
39. Dickason Z, J. Ferreira S. Theeffect of age and gender on financial risk tolerance of South African investors. *nvest. Manag Financ Innov*. 2018;15(2):96-103. doi:10.21511/imfi.15(2).2018.09.

40. Nosita F, Pirzada K, Lestari T, Cahyono R. Impact of demographic factors on risk tolerance. *J Secur Sustain Issues*. 2020;9(4). doi:10.9770/jssi.2020.9.4(18).
41. Rodrigues CG, B.V. G. Financial risk tolerance of individuals from the lens of big five personality traits – a multi generational perspective. *Stud Econ Finance*. 2024;41(1):88-101. doi:10.1108/SEF-01-2023-0013.
42. Fisher PJ, Yao R. Gender differences in financial risk tolerance. *J Econ Psychol*. 2017; 61:191-202. doi: 10.1016/j.joep.2017.03.006.
43. Goyal K, Kumar S. Financial literacy: A systematic review and bibliometric analysis. *Int J Consum Stud*. 2021;45(1):80-105. doi:10.1111/ijcs.12605.
44. Rangchian M, Nezami S, Jafari Seresht D, Larki-Harchegani A. Pharmacy students' level of financial literacy and its differences among students with various care erintentions. *Curr Pharm Teach Learn*. 2020;12(6):671-679. doi: 10.1016/j.cptl.2019.10.008.
45. Atkinson A, Messy FA. *Measuring Financial Literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study*. 2012;15(1). doi:10.1787/5k9csfs90fr4-en.

